

Tinea corporis: Beş yıllık retrospektif değerlendirme

Tinea corporis: Five-year retrospective evaluation

Aslı Günaydın, Derya Aytımur*

Artvin Devlet Hastanesi, Deri ve Zührevi Hastalıkları Kliniği, Artvin, Türkiye

*Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Özet

Amaç: Tinea corporis, dermatofit türü mantarların, saçlı deri, el-ayak tabanları, tırnaklar ve kıvrım bölgeleri haricinde oluşturduğu kutanöz enfeksiyonlardır. Etkenlerin dağılımı coğrafik ve sosyo-ekonomik şartlara göre değişebilmektedir. Çalışmamızda tinea corporis tanısı alan olguların mikolojik kültür sonuçları ve olguların yaş, cinsiyet ve lezyon lokalizasyonlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada Ocak 2007-Aralık 2011 tarihleri arasında dermatoloji polikliniğine başvuran ve tinea corporis tanısı alan 62 olgunun mikolojik kültür sonuçları retrospektif olarak incelenmiş ve bu sonuçlar cinsiyet, yaş, lezyon lokalizasyonu ile anlamlılık açısından karşılaştırılmıştır.

Bulgular: Tinea corporis tanısı alan 62 olgunun yaş ortalaması 40,5 iken, %62,9'unu (n=39) kadın, %37,1'ini (n=23) erkek olgular oluşturmaktaydı. Üreme sonuçları değerlendirildiğinde her iki cinsten de en sık saptanan etken *Trichophyton rubrum* (%56,5) iken bunu sırasıyla *Microsporum canis* (%35,5), *Trichophyton violaceum* (%4,8) ve *Trichophyton mentagrophytes* (%3,2) izlemektedir. *Microsporum canis* her iki grupta da ikinci sıklıkta saptanırken, kadınlarda görülme oranı %46,5, erkeklerde %17,3 idi. Bu fark, kadınların, zoofilik dermatofit *Microsporum canis* için önemli bir bulaş kaynağı olan evcil hayvanlarla daha sık temasına bağlıdır.

Sonuç: Çalışmamızda, tinea corporis etkenleri ve sıklık sıraları literatürle benzer şekilde saptandı. Etkenin türü, lezyon lokalizasyonu, cinsiyet ve yaş değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı. Mikolojik kültür yapılamayan durumlarda epidemiyolojik verilerin tedaviyi yönlendirmede önemli etken olduğu düşünülmektedir. (Türkderm 2014; 48: 71-3)

Anahtar Kelimeler: Dermatofit, corporis, tinea

Summary

Background and Design: Tinea corporis, a cutaneous infection of the glabrous skin, excluding palms-soles, nails and groins, is caused by dermatophytes. The distribution of agents varies depending on geographical and socio-economic factors. In this study, we aimed to analyze the agents seen in tinea corporis and their relationship with patient age, gender and lesion location.

Materials and Methods: In this study, we retrospectively analyzed mycological examination results of 62 patients (62.9% female, 37.1% male) who attended our dermatology outpatient clinic and were diagnosed with tinea corporis between January 2007 and December 2011. The results were compared in terms of patient age, sex and location of lesions for the statistical significance.

Results: The average age of the patients was 40.5 years. *Trichophyton rubrum* was the most prevalent etiologic organism in both gender (56.5%), followed by *Microsporum canis* (35.5%), *Trichophyton violaceum* (4.8%) and *Trichophyton mentagrophytes* (3.2%). The prevalence of *Microsporum canis* was 46.5% in women and 17.3% in men; the difference was attributed to the fact that women have more close contact with pets, which are an important source of contamination for the zoophilic dermatophyte *Microsporum canis*, than do men.

Conclusion: In our study, the frequency and the species of tinea corporis were found to be similar to that in the literature. There was no statistically significant difference between the variables of agent species, localization, gender and age. However, epidemiological data can be important in the management of the disease in conditions that mycological culture cannot be considered. (Türkderm 2014; 48: 71-3)

Key Words: Dermatophyte, corporis, tinea

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Dr. Aslı Günaydın, Artvin Devlet Hastanesi, Deri ve Zührevi Hastalıkları Kliniği, Artvin, Türkiye
Gsm: +90 532 932 41 95 E-posta: drasligunaydin@yahoo.com.tr **Geliş Tarihi/Received:** 13.05.2013 **Kabul Tarihi/Accepted:** 27.06.2013

Giriş

Trichophyton, Microsporum ve Epidermophyton, 'dermatofit' grubunu oluşturan üç mantar türüdür. Dermatofitoz ise deri, kıl ve tırnakların dermatofit grubu mantarlar ile oluşan infeksiyonudur ve görüldüğü lokalizasyona göre isimlendirilir. Gövde ve/veya ekstremiteler yerleşimli dermatofit infeksiyonları 'tinea korporis', ayak yerleşimli olanlar tinea pedis, saçlı deri yerleşimli olanlar tinea kapitis, kıvrım bölgelerinde yerleşenler ise tinea kruris olarak adlandırılır. Ülkemizde en sık görülen dermatofitoz tinea pedisdir, tinea kapitis ise daha nadir görülmektedir^{1,2}. Dünya genelinde dermatofitozlarda en sık etken Trichophyton rubrum (T. rubrum) dur ve bunu T. mentagrophytes izler. T. tonsurans, Epidermophyton floccosum (E. floccosum), Microsporum canis (M. canis), T. verrucosum diğer dermatofitik etkenlerdir. Ancak etken olarak belirlenen tiplerin dağılımı coğrafik lokalizasyona göre değişim gösterebilmektedir³.

Tinea korporis insandan insana, hayvandan insana veya topraktan insana bulaşla gelişebilir. Evcil hayvanlar özellikle zoofilik türlerin bulaş açısından risk oluşturmaktadırlar².

Tipik inkübasyon periyodu 1-3 haftadır ve infeksiyon sentrifugal (merkezden çevreye doğru) yayılır. Klinikte çoğunlukla keskin kenarlı, periferi daha eritemli, çevreye doğru büyüyen annüler plaklar olarak görülür. Kaşıntı ve yanma şikayeti de tabloya eşlik edebilir. Tanıda %20 potasyum hidroksit (KOH) ile direkt bakı ve ardından Sabouraud dekstroz agar (SDA) besiyerine ekim gerekmektedir. Üreme olmadığını belirtmek için ise kültürler 21 gün süreyle bekletilmelidir^{1,2}.

Gereç ve Yöntem

Çalışmamızda, Ocak 2007-Aralık 2011 tarihleri arasında polikliniğimize başvuran ve tinea korporis ön tanısıyla mikolojik örneklemeye yapılan toplam 62 olgunun direkt bakı ve SDA besi yerinde üreme sonuçları retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Lezyonlu alandan alınan örnekler, ilk olarak %20 KOH ile direkt bakı yapılmış ve direkt bakısında mantar elemanı görülen-görülmeyen tüm örnekler SDA besiyerinde 26 °C de üç hafta süre ile enkübe edilmiştir. Üreme olan örneklerdeki koloniler yüzey rengi, yüzey yapısı (granüler, pamuksu, kadifemsi) ve mikroskopik morfolojisi, pigment oluşturma özelliği, üreme hızına ve ısısına göre değerlendirilerek tür tayini yapılmıştır.

Çalışmanın sonunda elde edilen veriler, istatistiksel olarak SPSS 15.0 programı kullanılarak hesaplanmıştır. Faktörler arası ilişkiyi belirlemede Fisher exact test ve Chi-square testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık eşliği (p) 0,001 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Çalışmaya, klinik ve laboratuvar sonucu tinea korporis ile uyumlu toplam 62 hasta dahil edildi. Olguların yaş ortalaması 40,5 iken (min.8, max.80), bunların %62,9'unu (n=39) kadın, % 37,1'ini (n=23) erkek olgular oluşturmaktaydı. Üreme sonuçları değerlendirildiğinde dört adet dermatofit türü saptandı. Bunlar sıklık sırasına göre T. rubrum (%56,5), M. canis (%35,5), T. violaceum (%4,8), T. mentagrophytes (%3,2) idi. İnfeksiyonun en sık gözlemlendiği lokalizasyon boyun (%41,9) iken, bunu sırasıyla gövde (% 27), üst ekstremiteler (%22,6), alt ekstremiteler (%3,2) ve hem üst hem alt ekstremiteler (%1,6) yerleşimi izlemekteydi.

Cinsiyet ve lokalizasyon ilişkisine bakıldığında her iki cinste de en sık boyun lokalizasyonu saptandı (kadınlarda %46, erkeklerde %34). Cinsiyet ve lokalizasyon arasındaki ilişki Chi-square test ile hesaplandığında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı (p=0,085). Üreyen dermatofit türü ve lokalizasyon ilişkisine bakıldığında, her dört tür için de en sık yerleşim yeri boyun iken en nadir yerleşim yeri alt+üst ekstremiteler idi.

Her iki cinste de en sık saptanan etken T. rubrum iken bunu sırasıyla M. canis, T. violaceum ve T. mentagrophytes izlemekteydi. M. canis her iki grupta da ikinci sıklıkta saptanan etken iken görülme oranı kadın olgularda %46,5, erkek olgularda %17,3 idi. Bu fark, kadınların zoofilik dermatofit olan M. canis için önemli bir bulaş kaynağı oluşturan evcil hayvanlarla daha sık temasına bağlandı.

Kadın ve erkek olgularda üreyen dermatofit türlerine bakıldığında ise iki cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı (p=0,109).

Tartışma

Dermatofitoz, dermatofit cinsi mantarların, deri, tırnak ve saçta yol açtığı yüzeysel mantar infeksiyonudur. Tinea korporis ise, saçlı deri, avuç içi-ayak tabanı ve kıvrım bölgeleri hariç derinin diğer alanlarında görülen dermatofitozların ortak adıdır. İnfeksiyona verilen reaksiyon, konağın immun yanıtına, mantarın virülansına, infeksiyonun anatomik lokalizasyonuna ve çevresel faktörlere bağlı olarak hafif veya yaygın şiddette gelişebilir. Dermatofitozların görülme sıklığı etkenin tipi, bireyin yaşı, immunitesi, sosyoekonomik durumu, bölgenin coğrafi ve iklimsel özellikleri gibi birçok faktöre göre değişim göstermektedir⁴⁻⁶. Tinea korporiste sık saptanan etkenler T. rubrum, T. mentagrophytes, T. violaceum, M. canis ve M. gypseum olarak sayılabilir. Ancak yaşanan bölgenin iklimsel ve sosyoekonomik koşulları dermatofit florasında da belirleyici olduğundan farklılıklar görülebilmektedir³⁻⁷.

Çalışmamızda, tinea korporiste en sık saptanan etken, literatürle uyumlu olarak T. rubrum idi. T. rubrum, antropofilik bir dermatofit olup özellikle erişkin hastalarda infeksiyona yol açmaktadır. Sadece tinea korporiste değil, tüm dermatofitozlar incelendiğinde en sık izole edilen etkenin T. rubrum olduğu görülmektedir.

Çalışmamızda izole edilen diğer etkenler ise sırasıyla M. canis, T. violaceum ve T. mentagrophytes idi. Yurt içinden yapılan diğer epidemiyolojik çalışmalara bakıldığında bu sıralamanın coğrafi bölgeye ve sosyoekonomik duruma göre değiştiği görülmektedir^{3,4,6-11}. Zoofilik bir etken olan M. canis özellikle hayvancılıkla uğraşan ve sosyoekonomik düzeyi düşük illerde daha sık görülmektedir. Ancak infekte evcil hayvanlar da bulaşta önemli bir role sahiptir^{5,6}. Çalışmamızda M. canis'in ikinci sıklıkta görülmesi infekte evcil hayvanlarla temasa bağlanmıştır. Ülkemizden yapılan diğer çalışmalarda tinea korporiste saptanan etkenler sıklık sırasına göre Tablo 1'de özetlenmiştir.

Sonuç

Dermatofitozlar günümüzde hala sıkça görülen infeksiyonlardır ve etkenlerin görülme sıklığı birçok faktöre bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Çalışmamızda hem bölgemizde görülen tinea korporis etkenlerinin saptanması hem de kültür yapma imkanı olmayan hekimlere tedavi konusunda yardımcı olunması amaçlanmıştır.

Tablo 1. Yurtiçi ulaşılabilen literatürlerde, bölgelere göre tinea korporiste en sık saptanan dermatofitler

Yazar	Bölge	T. korporis'te en sık etken	T. korporis'te en sık 2. etken
Özkütük ve ark.	İzmir	T. rubrum	T. mentagrophytes
Metintaş ve ark.	Eskişehir	M. gypseum	M. canis ve T. rubrum
Dilek ve ark.	Elazığ	T. rubrum	T. mentagrophytes
Özekinci ve ark.	Diyarbakır	M. canis	T. violaceum
Fındık ve ark.	Konya	T. rubrum	T. mentagrophytes
Saniç ve ark.	Samsun	T. rubrum	E. floccosum
Baysal ve ark.	Isparta	T. rubrum	E. floccosum

Kaynaklar

1. Tüzün Y, Serdaroğlu S: Derinin Mantar Hastalıkları. Ed. Tüzün Y, Güre MA, Serdaroğlu S, Oğuz O, Aksungur VL. Dermatoloji, 3. Baskı, İstanbul 2008, 347-349.
2. Sobera JO, Elewski BE: Fungal Diseases: Fitzpatrick's Dermatology in general medicine. Ed. Bologna JL, Jorizzo JL, Rapini RP. 2. Baskı. İspanya, Mosby Elsevier 2008;1138-1141.
3. Ozkutuk A, Ergon C, Yulug N: Species distribution and antifungal susceptibilities of dermatophytes during a one year period at a university hospital in Turkey. Mycoses 2007;50:125-9.
4. Metintas S, Kiraz N, Arslantas D, et al: Frequency and risk factors of dermatophytosis in students living in rural areas in Eskişehir,Turkey. Mycopathologia 2004;157:379-82.
5. Asticcioli S, Di Silverio A, Sacco L, Fusi I, Vincenti L, Romero E: Dermatophyte infections in patients attending a tertiary care hospital in northern Italy. New Microbiol 2008;31:543-8.
6. Dilek N, Yücel AY, Dilek AR, Saral Y, Toraman ZA: Fırat Üniversitesi Dermatoloji Kliniği'ne başvuran hastalardaki dermatofitoz etkenleri. Turkish Journal of Dermatology 2009;3:27-31.
7. Özekinci T, Özbek E, Gedik M, Topçu M, Tekay F, Mete M: Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına Başvuran Hastalarda Dermatofitoz Etkenleri. Dicle Tıp Dergisi 2006;33:19-22.
8. Fındık D, Mevlütoğlu İ, Kaya M, Arslan U, Yüksel A: 1994-2000 yılları arasında Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikoloji Laboratuvarı'nda dermatofitoz ön tanılı olgularda izole edilen etkenler. ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi 2001;2:19-22.
9. Saniç A, Günaydın M, Durupınar B, ve ark: Samsun ve çevresinde dermatofitozlar. Mikrobiyol Bül 1996;30:57-63.
10. Baysal V, Özçelik N, Yıldırım M: Isparta ve çevresindeki dermatofitozların klinik ve mikolojik özellikleri. SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi 1997;4:31-35.
11. Metin A, Berktaş M, Güzeloğlu M, Delice İ, Subaşı Ş: Van yöresinde görülen yüzeysel mantar hastalıkları.Van Tıp Dergisi 1998;5:136-40.